

www.oljan.fo

Jan Müller

31 - 08 - 2011

Gevið oljufeløgum eina gularót

Gevið tí felagnum, sum finnur fyrstu føroysku oljuna, onkran fyrimun, td. lagaligari skattakrøv, sum eitt slag av gularót, ið aftur kann eggja fleiri oljufeløgum at bora á landgrunninum. Hetta heldur Richard Hardmann, ráðgevi hjá Atlantic Petroleum og ein av veteranum í altjóða oljuvinnu. Føroyski oljuportalurin hevur tosað við evnaríka og áhaldandi bretska jarðfrøðingin. Tað eru góð 15 ár síðani, at Richard Hardman fyrri fyrstu ferð kom til Føroya. Hann minnst so væl lýtuna í flogfarinum til Føroya, har hann mætti Magna Arge og Johan Mortensen, sum júst vórðu afturkomnir úr Houston, Texas, har teir høvdu vitjað eina stóra oljumessu. Richard Hardman minnst, hvussu kløkkir rættiliga kløkkir teir báðir vóru av at skula mæta einum oljumanni í sama flogfarinum. Teir hildu seg vera trúboðara av onkrum slag. Um orsøkina til at fara til Føroya í 1995 sigur Richard Hardman, at nú oljufeløg høvdu sæð positivu gongdina í bretskum øki við fleiri stórum oljufundum vestan fyri Hetland, so var náttúrligt at gita, at olja eisini fanst føroysku megin markið. Um hetta mundið var framvegis eingin semja um markið millum Føroyar og Bretland, men tað gekk tann vegin, at eitt mark fóru at verða ásett, og tað var í tí sambandi, at leiðslan í Amerada Hess ynskti at vera forút og skapa sær eina góða støðu í Føroyum, tá markið kom uppá pláss. Ring og góð tíðindi -Tað eru gingin góð 15 ár, síðani tit komu til Føroya, og enn er einki lønandi oljufund gjørt! Tað er sjálvandi skuffandi, og tað hava verið fleiri vónbrot í seinastuni eisini. Her hugsu eg um Anne Marie brunnin í Føroyum og Lagavulin brunnin vestan fyri Hetland. Men taka vit so tað positiva við, so er seismikkurin nú nógv betri enn vit høvdu vónað fyri fimtan árum síðani. Haraftrat eru gjørd stór fund beint hinumegin markið, eitt nú Rosebank og Cambo. So her eru bæði ring og góð tíðindi men tað, sum er mest spell er, at vit hava ikki megnað at flyta úviklingin vestan fyri Hetland

vestur eftir til føroyska landgrunnin. Næsta ár verður so Brugdan 2 borað, og um tann boringin gevur úrslit, so fer Statoil at fáa lív í aftur føroyska økið. Richard Hardmann vísir eisini á ein annan trupulleika í leitingini við Føroyar, og tað er tann sannroynd, at tað eru ikki nóg nóg oljufeløg, sum vilja átaka sær leiklutin sum fyrstøðufeløg í Føroyum, tvs. at standa á odda fyri eini boring. Hetta merkir í hansara verð, at føroyskir myndugleikar mugu taka støðu til, um umstøðurnar hjá útlendsku oljufeløgnum at leita her eru tær røttu. Gevið feløgum eina gularót -Hvat skulu føroyskir myndugleikar gera fyri at fáa fleiri oljufeløg henda vegin? Hyggur tú eftir Írlandi, so hava tey sera lagaliga skattalóggávu fyri at skapa áhuga fyri leitingini har. Tú kanst fáa ein hest til ána, men kann kortini ikki fáa hann at drekka. Hvat skulu myndugleikarnir so gera! Jú teir skulu hyggja eftir nøkrum viðurskiftum, sum kunnu eggja feløgnum til at leita. T.d. at tað felagið, sum ger fyrsta ella næsta oljufundið fær lagaligari skattatreytir. Eg sigi ikki, at tit skulu broyta skipanina men bara gera eitt undantak, sum t.d. sigur, at tann, sum finnur oljuna fær nakrar fyrimunir, ið m.a. vera, at hann skal ikki rinda skatt fyri tær fyrstu 10 milliónir tunnur av olju ella meira. Hetta fyri at geva oljufeløgnum eina gularót. -So tú heldur, at tað hevði gjørt, at fleiri oljufeløg høvdu viljað átikið sær leiklutin sum fyrstøðufeløg? Eg sigi ikki, at júst tað verður avleiðingin, men tað hevði so givið oljufeløgnum nakað at hugsa um. Harvið kundi tú fingið fokus aftur á føroyska økið, og tað haldi eg er neyðugt. Nú fáa vit so at síggja, hvat hendir. -Er tað sera óheppið fyri eitt øki sum tað føroyska, at einki fund er gjørt í heili 10 ár við leiting? Tað hava verið tveir stórir trupulleikar. Basaltið var annar, men har sær nógv betri út í dag. Vit síggja nú nógv betri gjøgnum basaltið við seismikki. Hin trupulleikin er, at vit enn ikki hava prógvað, um tað finst gott goymslugrýti í føroyska økinum. Vit vita eisini, at tað krevst bara ein oljukelda í Føroyum fyri heilt at broyta búskapin. Tí vildi eg mælt myndugleikunum til at hugt at móguleikanum fyri at geva oljufeløgnum onkra gularót, tí fær tú bara eitt fund, so fer áhugin beinanvegin at vaksa. Brugdan 2 kann gera munin Richard Hardman vísir eisini á enn ein trupulleika fyri leitingina við Føroyar, og tað er sera høgi prísurin fyri at leiga boripallar. At bora ein brunn í hesum farvatninum er sera dýrt. Men sjálvandi kemur høgi oljuprísurin væl við, og tað vilja tí vera nøkur oljufeløg, sum hava ráð til at bora her. Tað finna vit so út av, tá vit fara undir at bora Brugduna aftur. Vit vita, at hesin brunnurin verður sera dýrur, tó at vit enn ikki við vissu vita hvussu dýrur. Men ein partneraskapur millum tvey av heimsins bestu oljufeløgum, Statoil og ExxonMobil fer at gera sítt ítarsta til at finna kolvetni. Strukturin, sum verður boraður, er eisini so stórur, at um tað verður til eitt fund, helst gass, so kann hetta í framtíðini bindast í ta útbygging, sum fer fram nær markið. Richard Hardman vísir á, at tað hevur alla tíðina volt høvuðbrýggj, at um tú fann gass við Føroyar, hvat tú so skuldi gera við tað. Nú kann útbyggingin av gasskeldum vestan fyri Hetland, sum júst er farin í gongd, koma sera væl við, um so er at gass verður funnið á føroyska landgrunninum. Føroyska gassið kann tá útflytast til bretska heimamarknaðin gjøgnum komandi infrastruktur á bretskum øki. -Er tað ein røtt útsøgn at siga, at Brugdan 2 boringin er at meta sum at leita eftir eini nál

Í eini satu? Nei ikki just so. Vit hava progvað longu, at tað ber til at bora gjøgnum basalt. Nú verður roynt at røkka væl undir basaltið og testa undirgrundina har. Um hetta eydnast, so fer tað at lata upp fyri stórum áhuga í oljuvinnuni, og vit fara at síggja nógvir virksemlu. Statoil og Exxon besta kombinatióin -Hvussu nógvir leggur tú í ta sannroynd, at heimsins størsta oljufelag er vorðið partur av føroysku leitiningini? Tað er sera positivt, tí felagið hevur pengarnar til at arbeiða her, og um úrslitini samsvara við tað, sum jarðfrøðingarnir halda seg síggja og vóna, so fer felagið í gongd við at tilrættaleggja nógvar aðrar brunnar fyri at kanna mátar at fáa oljuna upp. Sjálvur haldi eg, at kombinatióin við Statoil, sum hevur bundið seg at bora á føroyska landgrunninum og so Exxon er tað besta tú kanst hugsa tær. Richard Hardman sigur orsøkina til tað vera, at hesi feløgini hava fíggarligu styrkina, sum skal til og enn meira vigtugt er tað, at tey eisini hava tøkniligu styrkina og royndirnar til at klára eina slíka uppgávu. Tey eru cutting edge feløg, sum royna at flyta mørk. ExxonMobil hevur stórar trupulleikar. Felagið er so stórt, at tað má finna nýggja goymslur, so orsøkin til at felagið fer undir hesa stóru uppgávuna í Føroyum er tann, at økið kann goyma stórar nøgdir av olju og gassi. Talan er um høgjan váða og stórt potentiali, tvs. at her er móguleiki fyri at gera eitt stórt fund. Men tí at váðin og støddin á einum móguligum fundi fylgjast at, eru teir so áhugaðir. Norrøna lyndið sæst aftur -Hví heldur tú, at Statoil framvegis hevur áhuga fyri føroyska økinum, nú stór oljufeløg sum BP, Shell og Chevron eru rýmd? Eg haldi tað hevur nakað at gera við tað norrøna lyndið. Statoil kennir tað so, at Føroyar hava brúk fyri at finna kolvetni. Norska felagið kennir føroyingar sum um ikki brøður so kortini so nær sum systkinabørn. Og teir halda tí hetta vera sera náttúrlig fyri teir. -Statoil ger hetta væl ikki fyri okkara skyld? Eg vil siga tað so, at sum eitt slag av syskinabørnum, so er Statoil tilreiðar at fara go the extra mile, sum hann málber seg. Um Brugdan ikki vísir seg at rigga og tað man ætlaði at testa heldur ikki riggar, so rokni eg ikki við, at Statoil fer at vera verandi her. Hinvegin hevur felagið eisini bundið seg til at bora enn ein brunn, eftir øllum at døma tætt upp at markinum nærhendis bretska oljufundið Rosebank, har tað skuldi verið góður móguleiki fyri at gera fund. Brugdan kann vera ein verulig føroysk kelda og ikki sum so eitt framhalda av bretska landgrunninum. Vit hava longu borað nógvar brunnar og nú verður so farið djúpri. Sillar eru framvegis ein vandi men latið okkum krossa fingrar og vóna, at her verður gjørt eitt fund. Lat okkum vóna, at vit ikki bara bora gjøgnum leir men sand, sum hevur móguleika fyri at hava goymslur. Hóast nógvar trupulleikar so sum veðrið, vatndýpið og basaltið so heldur Richard Hardman kortini, at ein eigur at vera bjartskygdur, tí hvussu mangir turrir brunnar eru ikki boraðir vestan fyri Hetland - og kortini eru stór fund gjørd. Oljuídnaðurin hevur roynt og fer at halda fram við at royna at finna olju og gass, tí kolvetni longu eru staðfest her. Finnur tú keldur á tí stødd sum Rosebank, uppá eina hálva milliard tunnur, so fer pulsarin framhaldandi at vera høgur. Uppá fyrispurning um ikki eisini Cambo fundið hjá hansara gamla felag, Hess er lønandi fund sigur Hardman, at hann er farin úr felagnum men sigur seg hava hoyrt frá keldum í oljuheiminum, at talan er um eitt lønandi fund. Atlantic Petroleum ein successøga Richard Hardmann, sum er útbúgvinn jarðfrøðingur, arbeiðir í

dag sum ráðgevi fyri Atlantic Petroleum í Bretlandi. Hann er einki minni enn ein oljuveteranur. Hann byrjaði í oljuvinnuni í 1959 og hevur verið í hesi vinnuni í meira enn 50 ár. Hann ætlar sær ikki at gevast á gamansaldri heldur. Tað verður bara heilsan, sum kann stegða honum og um hann er óynsktur. Eg standi á skí, tá høvi býðst og so leingi eg kann tað, hví skal eg so ikki eisini halda fram í oljuvinnuni, har tað eisini er ferð á. Richard er fegin um at vera partur av arbeiðinum hjá Atlantic Petroleum. Hetta er ein sera spennandi tíð. Atlantic Petroleum er við at líkjast eini successsøgu eini vakstrarsøgu, sum allir føroyingar eiga at vera ernir av. Vit hava fingið tey røttu fólkinu og ta røttu strategiina. Keypið av Volantis var sera týðningarmikið av tveimum orsøkum: Vit hava fingið góð loyvi og góð starvsfólk. Føroyingar eiga at vera serstakliga nøgd við at hava fingið stjóran í Volantis, Nigel Thorpe við í keypinum. Meðan mínar royndir eru innan jarðfrøðina, so er hann oljutøkningurin og hann hevur eisini stovnað eitt felag, so hann kennir til leiðslu og menning, nakað, sum fer at koma Atlantic Petroleum væl við, so samanumtikið er Atlantic arbeiðsliðið nógv betur fyri. Richard heldur tað var ein skilagóð avgerð at seta Ben Arabo sum stjóra. Eg havi arbeitt saman við Ben í mong ár. Ben arbeiðdi leingi hjá Hess og hevur tí sæð heimin frá einum meðalstórum oljufelag, og hann fer heilt givið at hava success við sær í Atlantic Petroleum ivist eg ikki í - I put my money on him.